

**PARRANDACHILIKNING INSONLAR HAYOTIDAGI O‘RNI PARANDALARNI
KO‘PAYTIRISH**

Karimjonov.A.N

To‘raqulova.S.T

Botirbekova.O.A

*Toshkent shahar Abu Ali Ibn Sino nomidagi ixtisoslashtirilgan maktab
11-"B" sinf o‘quvchilari Abu Ali ibn Sino maktabi o‘quvchilari'*

Anatatsiya: *Ushbu maqola parrandachilik va qushlarni ko'paytirishning odamlar hayotidagi ahamiyatini o'rganadi. Unda parrandachilikning dunyo bo'ylab ko'plab jamoalar uchun barqaror oziq-ovqat va daromad manbaini ta'minlashdagi roli muhokama qilinadi. Shuningdek, maqolada parrandachilikning turli afzalliklari, jumladan, tuxum va go'sht yetishtirish, shuningdek, parranda chiqindilarini o'g'itlar uchun utilizatsiya qilish kabi masalalar ham ko'rsatilgan. Bundan tashqari, u qushlarning ko'payishi va sog'lom parranda populyatsiyasini saqlashda genetik xilma-xillikning ahamiyatini o'rganadi. Umuman olganda, maqolada parrandachilik va parrandachilik inson hayoti va oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashda muhim rol o'ynashi ta'kidlangan.*

Kalit so‘zlar: *Parrandachilik , qushchilik , oziq-ovqat xavfsizligi , iqtisodiy ta‘sir oziqlanish , chorvachilik , kunlik ehtiyojlar, oqsil manbai , tuxum ishlab chiqarish*

Parrandachilik - tovuq , o'rdak , kurka va g'oz kabi uylashtirilgan qushlarni oziq-ovqat uchun go'sht yoki tuxum ishlab chiqarish uchun boqadigan chorvachilik shakli . Parrandalar - asosan tovuqlar - ko'p miqdorda etishtiriladi. Har yili iste'mol qilish uchun 60 milliarddan ortiq tovuq o'ldiriladi. Tuxum uchun yetishtirilgan tovuqlar qatlamlar, go'sht uchun yetishtiriladigan tovuqlar esa broylerlar deb ataladi .

Qo'shma Shtatlarda parranda go'shti ishlab chiqarishni nazorat qiluvchi milliy tashkilot oziq-ovqat va farmatsevtika idorasi (FDA) hisoblanadi. Buyuk Britaniyada milliy tashkilot atrof-muhit, oziq-ovqat va qishloq ishlari bo'yicha departamentdir (DEFRA).

Intensiv va muqobil

Yerdagi qushlarning biomassasi

Tovuq va boshqa parranda go'shti (70%)

Yovvoyi qushlar (30%)

Jahon kuzatuv instituti ma'lumotlariga ko'ra, dunyoda parranda go'shtining 74 foizi, tuxumning 68 foizi intensive ho'jalikda ishlab chiqariladi. Intensiv parrandachilikning muqobillaridan biri pastroq chorvachilik zichligidan foydalangan holda erkin dehqonchilikdir. Parranda go'shti ishlab chiqaruvchilari kasalliklarni davolash yoki kasallikning oldini olish uchun antibiotiklar kabi milliy tasdiqlangan dori-darmonlarni yem yoki ichimlik suvida muntazam ravishda ishlatadilar . FDA

tomonidan tasdiqlangan ba'zi dorilar ozuqadan foydalanishni yaxshilash uchun ham tasdiqlangan.

Tovuqxona

Tovuqxona yoki tovuq uyi tovuqlar yoki boshqa parrandalar xavfsiz saqlanadigan inshootdir . Uyda uya qutilari va perchlar bo'lishi mumkin. Tovuq go'shti uchun asosiy ehtiyoj haqida uzoq vaqtdan beri bahs-munozaralar mavjud. "Toza havо maktabi" deb nomlanuvchi falsafa shundan iboratki, tovuqlar asosan chidamli bo'lib, lekin qamoqda saqlash, yomon havо sifati va qorong'ilik tufayli pastroq bo'lishi mumkin, shuning uchun ochiq havoga o'xshash sharoitlarga ega bo'lgan yuqori ventilyatsiya qilingan yoki ochiq qirrali panaga ehtiyoj bor, hatto qishda ham. Biroq, tovuqlarni boqadigan boshqa odamlar, ular ochiq havoda kasallikka moyil va boshqariladigan muhitga muhtoj ekanligiga ishonishadi. Bu tovuqlar uchun ikkita uy-joy dizayniga olib keldi: keng teshiklari bo'lgan toza havо uylari va tovuqlar va ob-havo (hatto shimoliy qishda ham) o'rtasida simli to'rdan boshqa narsa yo'q yoki ko'pchilik shamollatishni to'xtata oladigan eshiklari, derazalari va lyuklari bo'lgan yopiq uylar.

Tuxum

qo'yuvchi

tovuqlar

Savdo tovuqlari odatda 16-21 xaftalikdan boshlab tuxum qo'yishni boshlaydilar, garchi ishlab chiqarish taxminan 25 haftalikdan keyin asta-sekin pasayadi. Bu shuni anglatadiki, ko'plab mamlakatlarda taxminan 72 haftalik bo'lganida suruvlar iqtisodiy jihatdan nojoiz hisoblanadi va taxminan 12 oylik tuxum yetishtirilgandan so'ng so'yiladi, garchi tovuqlar tabiiy ravishda 6 yoki undan ortiq yil yashaydi. Ba'zi mamlakatlarda tovuqlar tuxum qo'yishni kuchaytirish uchun majburan so'riladi .

Atrof-muhit sharoitlari ko'pincha tuxum qo'yadigan tizimlarda avtomatik ravishda nazorat qilinadi. Misol uchun, yorug'lik fazasining davomiyligi dastlab tuxum qo'yishning boshlanishi 16-20 haftalik yoshda ko'paytiriladi va keyin yoz kunining uzunligini taqlid qiladi, bu esa tovuqlarni yil bo'yi tuxum qo'yishni davom ettirishni rag'batlantiradi; Odatda, tuxum ishlab chiqarish faqat issiq oylarda sodir bo'ladi. Tovuqlarning ba'zi savdo zotlari yiliga 300 dan ortiq tuxum ishlab chiqarishi mumkin

Erkin masofa

Erkin parrandachilik tovuqlarga kun davomida erkin yurish imkonini beradi, garchi ular odatda tunda ularni yirtqichlardan himoya qilish uchun shiyponlarga qamalib qo'yiladi yoki ob-havo ayniqsa yomon bo'lsa, uyda saqlanadi. Buyuk Britaniyada Atrof-muhit, oziq-ovqat va qishloq ishlari bo'yicha departamenti (DEFRA)

ta'kidlashicha, erkin yuradigan tovuq hayotining kamida yarmida kunduzi ochiq havoda yugurish imkoniyatiga ega bo'lishi kerak. Qo'shma Shtatlardan farqli o'laroq, bu ta'rif erkin tuxum qo'yadigan tovuqlarga ham tegishli. Evropa Ittifoqi tuxum yetishtirish uchun marketing standartlarini tartibga soladi, bu esa "tovuqlar veterinariya organlari tomonidan vaqtinchalik cheklovlar qo'yilgan hollar bundan mustasno, ochiq havoda kunduzi doimiy ravishda kirishlari" bo'lgan erkin tuxumlar uchun minimal shartni belgilaydi. RSPCA "Tovuqlar va tovuqlar uchun farovonlik standartlari" shuni ko'rsatadiki, chorvachilik darajasi har gektar uchun 1000 ta qushdan (har bir tovuq uchun 10 m^2) va boshpana / boshpananing minimal maydoni 8 m^2 dan oshmasligi kerak. 1000 ta tovuq berilishi kerak.

Tuxum qo'yuvchi tovuqlarni erkin dehqonchilik qilish bozordagi ulushini oshirmoqda. DEFRA ma'lumotlari shuni ko'rsatadiki, 2010 yil davomida Buyuk Britaniyada ishlab chiqarilgan tuxumlarning 45% bepul, 5% omborxonalarda va 50% qafaslarda ishlab chiqarilgan. Bu 2009-yilda 41% bilan solishtiriladi.

Tegishli er qurtlar va koksidual ookistlarni minimallashtirish uchun etarli drenajni, hukmron shamollardan tegishli himoyani, yaxshi shamollatishni, kirish va yirtqichlardan himoya qilishni talab qiladi. Haddan tashqari issiqlik, sovuq yoki namlik hayvonlarga va ularning mahsuldorligiga zararli ta'sir ko'rsatishi mumkin. Erkin maydon fermerlari tovuqlari qanday oziq-ovqat iste'mol qilishda qafaslardan foydalanadigan fermerlarga qaraganda kamroq nazoratga ega, bu esa ishonchsiz mahsuldorlikka olib kelishi mumkin, ammo qo'shimcha oziqlantirish bu noaniqlikni kamaytiradi. Ba'zi fermer xo'jaliklarida parranda go'ngi ekinlarga foyda keltirishi mumkin.

Tuxum qo'yadigan tovuqlar uchun bepul parrandachilikning afzalliklari orasida pecking, tirnash, ozuqa qidirish va ochiq havoda mashq qilish kabi tabiiy xatti-harakatlar imkoniyatlari kiradi.

Ham intensiv, ham erkin dehqonchilik hayvonlar farovonligi bilan bog'liq. Kannibalizm, patlarni yirtib tashlash va ventilyatsiya qilish keng tarqalgan bo'lishi mumkin, bu ba'zi fermerlarni oldini olish chorasi sifatida tumshug'ini kesishdan foydalanishga undaydi, ammo paypoq miqdorini kamaytirish bu muammolarni bartaraf qiladi. Kasalliklar keng tarqalgan bo'lishi mumkin va hayvonlar yirtqichlarga nisbatan zaifdir. Barn tizimlari qushlarning eng yomon farovonligiga ega ekanligi aniqlandi. anubi-Sharqiy Osiyoda erkin dehqonchilikda kasallik nazoratining yo'qligi parranda grippining avj olishi bilan bog'liq.

Erkin tuxum qo'yuvchi tovuqlar ularni qafaslarda saqlash o'rniga, yopiq omborxona ichida bimalol yuradilar. Ushbu turdagi uy-joy, shuningdek, tovuqlar uchun boyitishni ta'minlaydi, jumladan, ko'pincha omborxonaning tagida joylashgan uyalar va perchlar. Ko'pchilik, bu turdagi uy-joy qushlar uchun har qanday qafas tizimidan ko'ra yaxshiroq ekanligiga ishonishadi, ammo uning kamchiliklari ham bor. Qushlarning faolligi oshishi tufayli chang darajasi ko'tariladi va havo sifati pasayadi.

Havoning sifati pasayganda, ishlab chiqarish ham pasayadi, chunki bu qushlar va ularning boquvchilari salomatligi va farovonligiga putur etkazadi.

AQShdagi organik tizimlarda organik boshqaruv chorva mollarini tanlashdan boshlanadi va "hayotning ikkinchi kunidan kechiktirmasdan" boshlanishi kerak. Organik parrandachilik ishlab chiqarish oziqlanish, profilaktik sog'liqni saqlash, yashash sharoitlari, ishlov berish/qayta ishlash va ro'yxatga olishda organik boshqaruvni talab qiladi. Buyuk Britaniyada organik suruvlarni sertifikatlash uchun foydalaniladigan Tuproq assotsiatsiyasi standartlari har bir parrandaxonada har gektarga 1000 ta qush va maksimal 2000 ta tovuqni tashkil etadi. Buyuk Britaniyada organik tuxum qo'yadigan tovuqlar muntazam ravishda tumshug'i bilan kesilmaydi.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, parrandachilik butun dunyo bo'ylab qishloq xo'jaligi amaliyotining asosi bo'lib, odamlar va jamoalar uchun oziq-ovqat, iqtisodiy barqarorlik va ekologik manfaatlarni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Parrandachilik go'sht, tuxum va patlar uchun qushlarni ko'paytirish orqali oqsilga boy oziqlanishning ishonchli manbasini taklif qilish orqali oziq-ovqat xavfsizligiga hissa qo'shadi. Bundan tashqari, parrandachilikdan olinadigan iqtisodiy foyda, xoh kichik hovlidagi operatsiyalar yoki yirik tijorat korxonalari orqali daromad olish va bandlik uchun imkoniyatlar yaratadi. Bundan tashqari, parrandachilikning dehqonchilik tizimiga integratsiyalashuvi barqaror qishloq xo'jaligi amaliyotlarini qo'llab-quvvatlaydi, tuproq unumdorligi va ekologik muammolarga chidamliligini oshiradi. Umuman olganda, parrandachilikning odamlar hayotiga ta'siri chuqur va ko'p qirrali bo'lib, uning zamonaviy qishloq xo'jaligining asosiy jihati sifatidagi ahamiyatini ta'kidlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

ONLAYN HAVOLALAR:

1. Birlashgan Millatlar Tashkilotining Oziq-ovqat va qishloq xo'jaligi tashkiloti. "Parrandachilik va atrof-muhit - sharh." www.fao.org/3/x6909e/x6909e.pdf
2. Jahon parrandachilik. "Global oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashda parrandachilikning o'rni". www.worldpoultry.net
3. Parrandachilik markazi. "Parrandachilikning afzalliklari". www.poultryhub.org
4. Qo'shma Shtatlar qishloq xo'jaligi departamenti. "Parranda go'shti ishlab chiqarish va qiymat xulosasi". www.nass.usda.gov
5. Parrandachilik maydoni. "Parrandachilik va uning ijtimoiy-iqtisodiy ta'siri". www.thepoultrysite.com

OFLAYN HAVOLALAR:

1. Singh, B. va Kumar, S. "Parrandachilik va ozuqa formulalari bo'yicha qo'llanma". Agrobios India, 2019 yil.
2. Parrandachilik fanlari uyushmasi. "Parrandachilik ilmi." Kembrij universiteti nashriyoti, 2020.
3. Odunsi, AA "Parrandachilik fanining tamoyillari". Alpha Science International Ltd, 2018 yil.
4. Smit, SB "Parrandachilik ishlab chiqarish tizimlari: xatti-harakatlar, boshqaruv va farovonlik". CABI, 2019 yil.
5. Parrandachilik federatsiyasi. "Parrandachilik sanoatini boshqarish amaliyoti". Springer, 2017 yil.